

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Юлія Роїк,

*викладач циклової комісії з управління та адміністрування ВСП
«Калуський фаховий коледж економіки, права та інформаційних
технологій Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу», Україна*

Анотація. У статті визначено найважливіші аспекти безперервного професійного розвитку педагогічних працівників закладу фахової передвищої освіти в сучасному освітньому просторі. Обґрунтовано необхідність розробки сучасних підходів професійного розвитку відповідного до чинного законодавства. Описано процедуру організації та проведення підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладу освіти. Визначено важливість постійного безперервного розвитку педагога упродовж життя для забезпечення якості освіти щодо підготовки сучасного конкурентоспроможного фахівця.

Ключові слова: безперервний професійний розвиток, професійне зростання, професійні компетентності, підвищення кваліфікації, атестація педагогічних працівників, суб'єкти підвищення кваліфікації, самоосвіта, саморозвиток.

BASIC PRINCIPLES OF PROVIDING CONTINUOUS PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF TEACHERS

Yuliia Roik,

*teacher of the cycle commission of Management and Administration The Separate
Structural Subdivision "Kalush Professional College of Economics, Law an Information
Technology of Ivano-Frankivsk National Technical University of oil and gas", Ukraine*

Anotation. The article defines the most important aspects of the continuous professional development of pedagogical workers of the institution of professional preliminary higher education in the modern educational space. The need to develop modern approaches to professional development in accordance with current legislation is substantiated. The procedure for organizing and conducting professional development of pedagogical staff of an educational institution is described. The importance of continuous continuous development of a teacher throughout his life to ensure the quality of education regarding the training of a modern competitive specialist is determined.

Keywords: continuous professional development, professional growth, professional competences, professional development, certification of teaching staff, subjects of professional development, self-education, self-development.

Професійний розвиток педагогічних працівників сьогодні розглядається як безперервний постійний процес вибору й поєднання різних форм, методів і технологій, які є найбільш оптимальними та сприяють формуванню усіх обов'язкових компетентностей, необхідних для ефективного здійснення професійної діяльності.

Забезпечення постійного удосконалення та розвитку педагогічних працівників є центральним компонентом, який враховується при формуванні завдань для ефективної діяльності закладу освіти. Тому надзвичайно важливим є розробка сучасних підходів професійного розвитку, які б відповідали діючим вимогам та задовольняли потреби

учасників освітнього процесу.

Новітні освітні виклики потребують сучасного викладача, якому притаманні гнучкість та вміння адаптуватися до швидких змін, адекватно реагуючи на все, що відбувається в інформаційно-освітньому середовищі і формує потреби та вимоги сьогодення.

У концепції освітньої діяльності коледжу визначено, що основною метою його діяльності є підготовка конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави, тобто формування всебічно розвиненої особистості. Виховати такого фахівця може високопрофесійний педагог, який повинен бути, перш за все, компетентним, а також вмотивованим, ерудованим, вимогливим, гуманним та креативним.

Сучасним здобувачам освіти потрібен, насамперед, викладач-професіонал, який є творчою особистістю, здатною до самонавчання упродовж життя, самовдосконалення і саморозвитку, а також викладач-дослідник, який постійно шукає, аналізує, використовує найраціональніші методи, засоби, форми ефективного вирішення конкретних завдань освіти, навчання та виховання. Для того, щоб досягти вершин професійної діяльності, не втративши інтерес, відчувати неабияке задоволення від своєї праці, викладач повинен постійно працювати над своїм удосконаленням.

Засади професійного розвитку науково-педагогічних працівників визначено статтею 59 Закону України «Про освіту», статтею 60 Закону України «Про вищу освіту» статтею 24 Закону України «Про фахову передвищу освіту», Законом України «Про професійний розвиток працівників». Процедура, види, форми, обсяг (тривалість), періодичність, умови підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників закладів освіти і установ усіх форм власності та сфер управління, включаючи механізм оплати, умови і процедуру визнання результатів підвищення кваліфікації визначено Порядком підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800 «Деякі питання підвищення кваліфікації педагогічних та науково-педагогічних працівників» (2019).

З метою реалізації безперервного професійного розвитку педагогічних працівників відповідно до державної політики у галузі освіти та забезпечення якості освіти, у коледжі розроблено та введено в дію Положення про підвищення кваліфікації педагогічних працівників ВСП «Калуський фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу».

Для стимулювання цілеспрямованого, безперервного підвищення рівня професійної компетентності педагогічних працівників, зростання їхньої професійної майстерності, розвитку творчої ініціативи щорічно проводиться атестація, за результатами якої визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання.

Необхідною умовою атестації є підвищення кваліфікації педагогічних працівників у міжатестаційний період відповідно до законодавства. Кожен педагогічний працівник коледжу зобов'язаний щороку підвищувати свою кваліфікацію відповідно до визначеного законодавства. Загальний обсяг підвищення кваліфікації не може бути меншим, ніж 120 годин або 4 кредити ЕКТС на п'ять років.

Основними формами підвищення кваліфікації є: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); дуальна, на робочому місці; на виробництві тощо. Форми підвищення кваліфікації можуть поєднуватись.

Основними видами підвищення кваліфікації є: навчання за програмою підвищення кваліфікації; стажування; участь у семінарах, вебінарах, тренінгах, майстер-класах тощо.

Основними напрямками підвищення кваліфікації можуть бути:

- розвиток професійних компетентностей (фахових методик, технологій тощо);
- формування у здобувачів освіти спільних вмінь, шляхом формування ключових компетентностей, необхідних сучасній людині для успішної життєдіяльності, що визначено частиною першою статті 12 Закону України «Про освіту»: вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною та іноземними мовами; математична компетентність; інноваційність; навчання впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність; інші компетентності, передбачені стандартом освіти;
- психолого-фізіологічні особливості здобувачів освіти певного віку, основи андрагогіки;
- створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості (специфіка) інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки в освітньому процесі дітей з особливими освітніми потребами;
- використання інформаційно-комунікативних та цифрових технологій в освітньому процесі, включаючи електронне навчання, інформаційну та кібернетичну безпеку;
- мовленнєва, цифрова, комунікаційна, інклюзивна, емоційно-етична компетентність;
- формування професійних компетентностей галузевого спрямування;
- розвиток управлінської компетентності (для керівників закладів освіти, науково-методичних установ та їх заступників) тощо.

У разі викладання декількох навчальних дисциплін педагогічні працівники самостійно обирають послідовність підвищення кваліфікації за певними напрямками за міжтестастійний період в межах загального обсягу (тривалості) підвищення кваліфікації.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників коледжу здійснюється відповідно до плану, який щорічно формується та затверджується на педагогічній раді на основі внесених пропозицій.

Планування підвищення кваліфікації працівників закладу освіти здійснюється поетапно. Спочатку у грудні поточного року на наступний календарний рік затверджується педагогічною радою план підвищення кваліфікації, який містить інформацію про тему (напрямок, найменування) відповідної програми (курсу, модуля тощо), форми, обсяг (тривалість), суб'єкта (суб'єктів) підвищення кваліфікації. Наступним етапом планування є затвердження в установленому порядку кошторису закладу освіти на відповідний рік, після чого здійснюється укладення договору про надання освітніх послуг з підвищення кваліфікації на відповідний рік між закладом освіти та суб'єктами підвищення кваліфікації.

План підвищення кваліфікації формується з урахуванням пропозицій педагогічних працівників і оприлюднюється на вебсайті коледжу не пізніше 25 грудня поточного року. Також

не пізніше 25 грудня педагогічні працівники коледжу повинні прозвітувати про стан проходження ними підвищення кваліфікації у поточному році з додаванням копій отриманих документів про підвищення кваліфікації, які зберігаються в особовій справі працівника у відділі кадрів.

Результати підвищення кваліфікації у суб'єктів, що мають ліцензію на підвищення кваліфікації або провадять освітню діяльність за акредитованою освітньою програмою, не потребують окремого визнання чи підтвердження. Однак, результати підвищення кваліфікації у інших суб'єктів визнаються рішенням педагогічної ради коледжу, до якої педагогічний працівник протягом одного місяця після завершення підвищення кваліфікації зобов'язаний подати клопотання про визнання результатів та відповідний документ про проходження підвищення кваліфікації (свідоцтво, сертифікат).

Окремі види діяльності педагогічних працівників коледжу, що виконуються поза межами плану підвищення кваліфікації (здобуття вищої освіти чи наукового ступеня, участь у програмах академічної мобільності, наукове стажування, самоосвіта), можуть бути визнані як підвищення кваліфікації.

У разі підвищення кваліфікації шляхом самоосвіти (інформальної освіти), замість документа про підвищення кваліфікації педагогічний працівник подає звіт про результати підвищення кваліфікації або творчу роботу чи персональну розробку. Обсяг підвищення кваліфікації зараховується відповідно до визнаних результатів навчання, але не більше 30 годин або 1 кредиту ЄКТС на рік.

Крім планового щорічного підвищення кваліфікації, педагогічні працівники коледжу постійно беруть участь у Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, тренінгах, форумах, активно застосовуючи сучасні освітні технології та удосконалюючи свій професійний досвід.

Отже, основними завданнями підвищення кваліфікації у коледжі є:

- удосконалення раніше набутих та набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності;
- оновлення та поглиблення знань, формування нових компетенцій з профільюючих навчальних дисциплін;
- формування та розвиток цифрової, управлінської, комунікаційної, медійної, інклюзивної, мовленнєвої та інших компетентностей;
- засвоєння інноваційних технологій, форм, методів та засобів навчання;
- набуття досвіду формування змісту навчання з урахуванням його цільового спрямування, посадових обов'язків, здобутої освіти, досвіду практичної роботи та професійної діяльності;
- вироблення конкретних пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу, впровадження в практику навчання передових досягнень науки, техніки.

Педагогічні працівники коледжу мають право самостійно обирати суб'єкти підвищення кваліфікації, а також конкретні форми, види, напрями відповідно до результатів самооцінки власних компетентностей, професійних потреб чи посадових обов'язків. При цьому звертається увага на відкритість і достовірність інформації про діяльність, програми, якість надання послуг, відповідні рекомендації та відгуки колег про певний суб'єкт підвищення кваліфікації.

Основними суб'єктами підвищення кваліфікації педагогічних працівників коледжу за 2022-2024 роки стали: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, Івано-Франківський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, Інститут

професійної освіти Національної академії педагогічних наук України, Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти, ТОВ «Академія цифрового розвитку», ТОВ «Всеосвіта», ТОВ «На Урок», ТзОВ «ЕДЮКЕЙШНАЛ ЕРА», ГО «Прометеус».

Отже, професійне зростання педагогічного працівника спрямоване на реалізацію себе як особистості. Прагнення до самовдосконалення є важливим чинником професійного зростання, що забезпечують розширення його творчих можливостей, пізнавальних інтересів та формування творчої індивідуальності педагога. Самоосвіта, в свою чергу, сприяє формуванню певного стилю педагогічної діяльності, допомагає в накопиченні досвіду, впливає на результативність педагогічної діяльності та якість освітнього процесу у закладі освіти. Саме завдяки освіченості та професіоналізму педагогів можна досягнути найкращих результатів у підготовці високоморальних та висококваліфікованих фахівців, яких сьогодні потребує наша держава.

Список посилань

Міністерство освіти і науки України. (2020, 30 жовтня). *Про затвердження Методичних рекомендацій для професійного розвитку науково-педагогічних працівників*: наказ № 1341. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-dlya-profesijnogo-rozvitku-naukovo-pedagogichnih-pracivnikiv>.